



# АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

## РЕКОМЕНДАЦІЇ

07 березня 2017 р.

Київ

№ 7-рк

Моторному (транспортному)  
страховому бюро України

Про припинення дій,  
які містять ознаки порушення  
законодавства про захист  
економічної конкуренції

### 1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Антимонопольним комітетом України розглянуто заяву товариства з додатковою відповідальністю «СК «Укрфінполіс» (далі – Заявник, ТДВ «СК «Укрфінполіс») про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях Моторного (транспортного) страхового бюро України (далі – МТСБУ, Бюро) у вигляді створення перешкод для доступу на ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

### 2. ЗМІСТ ОБСТАВИН, ВИКЛАДЕНИХ У ЗАЯВІ ПРО ПОРУШЕННЯ

- (2) ТДВ «СК «Укрфінполіс» отримало ліцензію Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг), № 522712 серії АЕ на здійснення страхової діяльності у формі обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (рішення Нацкомфінпослуг від 19.02.2015 № 219), зі строком дії з 19.02.2015 по 18.02.2020.
- (3) Заявник 27.07.2016 звернувся із заявою № 27/07/16/1 до МТСБУ про прийняття в асоційовані члени МТСБУ, надавши при цьому відповідні документи, передбачені пунктом 6.3 статті 6 Статуту МТСБУ, зокрема копію зазначеної вище ліцензії та гарантійний лист про готовність сплатити гарантійний внесок до фонду захисту потерпілих у розмірі визначеному положенням про цей фонд, у сумі, не меншій за еквівалент 500 тисяч євро.
- (4) 18.10.2016 відбулось засідання загальних зборів членів Бюро (протокол № 50/2016), до порядку денного якого було включено питання прийому Заявника в асоційовані члени Бюро. Доповідач із вказаного питання порядку денного проінформував присутніх про процедуру розгляду заяви ТДВ «СК «Укрфінполіс» щодо прийому в асоційовані члени МТСБУ та озвучив проект рішення Дирекції з цього питання, зокрема задовольнити заяву та надати ТДВ «СК «Укрфінполіс» статус асоційованого члена МТСБУ. За результатами голосування рішення прийнято не було.
- (5) Також на вказаному засіданні загальних зборів членів Бюро учасниками зборів було запропоновано перенести розгляд цього питання у зв'язку з доцільністю звернення до

Нацкомфінпослуг з проханням здійснити перевірку достовірності інформації в документах, поданих ТДВ СК «Укрфінполіс» для одержання ліцензії на провадження діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, та ухвалено рішення: «Доручити Дирекції МТСБУ направити до Нацкомфінпослуг звернення про надання відомостей стосовно достовірності даних в документах, що подані ТДВ СК «Укрфінполіс» до Нацкомфінпослуг для отримання ліцензії на провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та про результати розгляду такого звернення проінформувати загальні збори».

- (6) На думку Заявника, такими діями МТСБУ створює йому перешкоди в доступі на ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

### **3. ОБСТАВИНИ ПОРУШЕНОГО ПИТАННЯ ТА ДІЇ МОТОРНОГО (ТРАНСПОРТНОГО) СТРАХОВОГО БЮРО УКРАЇНИ**

- (7) Відповідно до пункту 39.1 статті 39 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (далі – Закон):

- МТСБУ є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам. Участь страховиків у МТСБУ є умовою здійснення діяльності щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

- МТСБУ є непідприємницькою (неприбутковою) організацією і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону, законодавства України та свого Статуту.

- Статут МТСБУ затверджується зборами засновників (членів) МТСБУ, погоджується з Уповноваженим органом та реєструється відповідно до вимог законодавства.

- МТСБУ не може виступати засновником чи співзасновником юридичних осіб, що займаються підприємницькою діяльністю та/або мають на меті одержання прибутку.

- (8) Пунктом 49.1 статті 49 Закону передбачено, що обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності має право здійснювати страховик, який:

- має ліцензію на здійснення даного виду страхування;
- є членом МТСБУ.

- (9) Відповідно до пункту 49.2 статті 49 Закону підставами для отримання ліцензії на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є відповідність ліцензійним умовам, що встановлюються Уповноваженим органом та містять вимоги щодо розміру статутного фонду, досвіду роботи на ринку добровільного страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, сформованих страхових резервів, наявності кваліфікованого персоналу та можливостей опрацювання претензій на всій території України.

У разі припинення страховиком членства в МТСБУ Уповноважений орган зобов'язаний зупинити дію ліцензії.

- (10) Відповідно до пункту 51.1 статті 51 Закону:

- страховик має право звернутися до МТСБУ із заявою про набуття членства за умови наявності в нього ліцензії на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Вимоги до заяви встановлюються Загальними зборами членів МТСБУ;

- рішення за заявою страховика про надання йому статусу асоційованого члена МТСБУ приймається на найближчих загальних зборах членів МТСБУ, але не пізніше шести місяців з дня подання заяви;
- страховик вважається таким, що прийнятий у члени МТСБУ та набув статусу асоційованого члена, після прийняття МТСБУ рішення про задоволення відповідної заяви страховика, укладення між МТСБУ та страховиком договору про співпрацю щодо внутрішніх договорів страхування, а також сплати цим страховиком вступного внеску до фонду фінансування діяльності МТСБУ, розмір якого встановлюється МТСБУ, та базового гарантійного внеску до централізованого страхового резервного фонду захисту потерпілих, розмір якого визначається положенням про цей фонд та не може бути меншим за суму, еквівалентну 500 тисячам євро;
- МТСБУ не має права відмовити в наданні страховику статусу асоційованого члена МТСБУ, якщо такий страховик відповідає вимогам цього Закону.

- (11) Відповідно до статті 5 Статуту МТСБУ, затвердженого загальними зборами членів МТСБУ 24.01.2005 та погодженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг 01.02.2005 № 3470 (далі – Статут), страховики можуть входити до складу Бюро як асоційовані та повні його члени.

Асоційовані члени – це страховики, які:

- мають ліцензію на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності;
- визнають та виконують положення цього Статуту;
- сплачують членські внески згідно з рішеннями загальних зборів членів Бюро та/або Президії, у випадках, передбачених цим Статутом;
- сплатили до фонду захисту потерпілих гарантійний внесок у розмірі, визначеному положенням про фонд захисту потерпілих, у сумі, не меншій за еквівалент 100 тисяч євро. Розмір гарантійного внеску страховика до фонду захисту потерпілих визначається положенням про фонд захисту потерпілих;
- здійснюють внески до централізованих страхових резервних фондів (крім фонду страхових гарантій) згідно з положенням про фонд захисту потерпілих, положенням про порядок і умови формування централізованих страхових резервних фондів та положенням про порядок розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів Бюро;
- виконують вимоги договору про співпрацю між ними та Бюро.

Асоційовані члени мають право укладати внутрішні договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, дія яких поширюється тільки на територію України.

- (12) Відповідно до пункту 6.2 статті 6 Статуту, для вступу в члени Бюро та набуття статусу асоційованого члена страховик зобов'язаний:
- отримати ліцензію на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності;
  - сплатити до фонду захисту потерпілих гарантійний внесок у розмірі, визначеному положенням про цей фонд, у сумі, не меншій за еквівалент 100 тисяч євро.
- (13) Пунктом 6.15 статті 6 Статуту передбачено, що регламент прийняття рішень, передбачених цією статтею, та інші питання набуття та припинення членства в Бюро можуть встановлюватися Положенням про членство в Бюро, що затверджується загальними зборами членів Бюро.
- (14) Відповідно до пункту 2.1 Положення про членство в Моторному (транспортному) страховому бюро України, затвердженого рішенням загальних зборів членів МТСБУ

(протокол № 38/2010 від 15.09.2010) (далі – Положення), асоційованим членом МТСБУ може бути страховик, який відповідає таким вимогам:

- має чинну ліцензію на провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
  - має свій гарантійний внесок у централізованому страховому резервному фонді захисту потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах МТСБУ у розмірі, не меншому ніж визначений положенням про цей фонд;
  - сплатив вступний внесок у розмірі, визначеному рішенням органу управління МТСБУ відповідно до його компетенції;
  - має чинний Договір про співпрацю між МТСБУ та страховиком у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами та виконує його положення;
  - своєчасно та у повному обсязі здійснює відрахування, гарантійні та інші внески до фондів МТСБУ, створених відповідно до Закону, у тому числі до фонду фінансування діяльності МТСБУ;
  - виконує положення Статуту, внутрішніх документів та рішення органів управління МТСБУ, прийняті відповідно до їх компетенції;
  - дотримується законодавства, що регулює відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
- (15) Пункт 2.3 Положення передбачає, що перевірка дотримання зазначених вимог, здійснюється Дирекцією МТСБУ. З метою перевірки фінансового стану страховика та достовірності наданої звітності органу управління МТСБУ у випадках та порядку, встановлених Президією МТСБУ, органи управління Бюро можуть прийняти рішення щодо призначення незалежного аудиту страховика.
- (16) Перелік документів, які страховик подає з метою вступу у члени МТСБУ та які зазначено в пункті 3.1 Положення, є вичерпним та передбачає надання, зокрема:
- заяви про вступ;
  - належним чином завіреної копії ліцензії на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності;
  - гарантійного листа про готовність сплатити гарантійний внесок до фонду захисту потерпілих у розмірі, визначеному положенням про цей фонд, у сумі, не меншій за еквівалент 100 тисяч євро.
- (17) Крім того, пунктом 3.1 Положення передбачено:
- Дирекція МТСБУ протягом одного місяця здійснює перевірку наявності документів, передбачених у цьому пункті, та інформує голів дорадчих органів, до компетенції яких належить розгляд питань щодо дотримання регламенту та управління ризиками, про можливість розгляду зазначених документів на засіданні цих органів, а також надає їм проект рішення та відповідне обґрунтування;
  - зазначені дорадчі органи протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня отримання їх головами інформації від Дирекції МТСБУ про можливість розгляду поданих страховиком документів, розглядають їх на засіданні та надають свої висновки щодо питання вступу страховика у члени МТСБУ;
  - з метою перевірки фінансового стану страховика та достовірності наданої страховиком до МТСБУ інформації, Президія або загальні збори членів МТСБУ можуть прийняти рішення щодо призначення незалежного аудитора;

- Дирекція МТСБУ протягом семи робочих днів з дати отримання висновків компетентних дорадчих органів, але не пізніше ніж через два місяці з дати отримання заяви страховика про його вступ до МТСБУ передає членам Президії наявні матеріали, необхідні для прийняття відповідного рішення. Президія МТСБУ, незалежно від наявності висновків згаданих дорадчих органів, у місячний строк приймає рішення щодо внесення на найближче засідання загальних зборів членів МТСБУ питання про вступ страховика до МТСБУ;

- якщо поданні страховиком звітні дані або висновок аудитора свідчить про недотримання страховиком, який подав заяву про вступ, вимог до провадження діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, Президія МТСБУ має право прийняти рішення про інформування Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та зупинення розгляду заяви страховика до отримання відповіді від Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Про прийняте рішення Президії Дирекція МТСБУ письмово повідомляє страховика протягом 3 робочих днів;

- у разі, якщо Президія МТСБУ схвалила направлення заяви страховика для розгляду загальними зборами членів МТСБУ, то рішення за заявою страховика про надання йому статусу асоційованого члена МТСБУ має бути прийняте на найближчих загальних зборах членів МТСБУ, але не пізніше шести місяців з дня подання заяви;

- Дирекцією МТСБУ здійснюється представлення страховика на загальних зборах членів МТСБУ;

- МТСБУ не має права відмовити в наданні статусу асоційованого члена страховику, який відповідає зазначеним у пункті 6.2 Статуту умовам;

- загальні збори членів МТСБУ мають право відмовити у задоволенні заяви страховика про вступ у члени МТСБУ у разі, якщо страховик не відповідає вимогам до провадження діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів відповідно до Ліцензійних умов провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Невідповідність страховика цим вимогам має обґрунтовуватися його звітними даними або матеріалами перевірки аудитора, призначеного МТСБУ;

- якщо загальні збори членів МТСБУ не прийняли рішення про задоволення заяви страховика, то останній має право повторно подати таку заяву.

(18) Органами управління та контролю МТСБУ є, зокрема, загальні збори членів МТСБУ, Президія та Дирекція (стаття 44 Закону).

(19) Відповідно до пункту 45.1 статті 45 Закону загальні збори членів МТСБУ складаються з усіх страховиків – асоційованих і повних членів МТСБУ та є вищим органом МТСБУ.

До компетенції загальних зборів членів МТСБУ належить вирішення питання прийняття страховиків до членів МТСБУ та виключення з членів МТСБУ.

(20) Пунктом 47.1 статті 47 Закону передбачено, що Президія МТСБУ здійснює загальне керівництво діяльністю МТСБУ відповідно до цього Закону, інших нормативно-правових актів, Статуту МТСБУ, рішень загальних зборів членів МТСБУ та Координаційної ради МТСБУ.

(21) Відповідно до пункту 48.1 статті 48 Закону Дирекція МТСБУ здійснює оперативне керівництво діяльністю МТСБУ.

(22) На засіданні Комітету МТСБУ з управління ризиками 29.09.2016 (протокол № 87-2016) розглядалося питання про розгляд документів ТДВ СК «Укрфінполіс», яке

подало заяву про вступ у члени МТСБУ, за результатами розгляду якого було ухвалено рішення рекомендувати Президії МТСБУ:

- доручити Дирекції МТСБУ направити запит в Нацкомфінпослуг про надання інформації щодо отримання ТДВ «СК «Укрфінполіс» ліцензії № 522712 серії АЕ, у зв'язку з виявленими ознаками недостатнього досвіду роботи в автострахуванні; укладенням договору про кореспондентські відносини з порушеннями та неможливістю встановити фактичне місцезнаходження страховика;

- призначити незалежний аудит ТДВ «СК «Укрфінполіс» з метою перевірки фінансового стану страховика та достовірності наданої страховиком до МТСБУ інформації.

(23) Президією МТСБУ на засіданні, яке відбулося 06.10.2016 (протокол № 387/2016), прийнято рішення, зокрема, призначити незалежний аудит ТДВ «СК «Укрфінполіс» з метою перевірки фінансового стану страховика та достовірності наданої страховиком до МТСБУ інформації, відповідно до п. 3.1 Положення.

(24) ТОВ «Аудиторська фірма «Євроаудит» 17.10.2016 надало висновок (звіт) щодо огляду проміжної фінансової звітності, що складена відповідно до облікових політик, що базуються на вимогах міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) ТДВ «СК «Укрфінполіс» станом на 30.06.2016, в якому, зокрема, зазначено:

- «відповідно з проведеними аудиторськими процедурами, вважаємо, що маємо обґрунтовані підстави для висловлення думки щодо здатності Підприємства безперервно продовжувати діяльність в наступних періодах, згідно з вимогами МСА 570 «Безперервність»;
- ТДВ «СК «Укрфінполіс» вживає всіх заходів щодо забезпечення своєчасних розрахунків із страхувальниками і заборгованості перед страхувальниками на 30.06.2016 немає;
- про достатність страхових резервів для наступних страхових виплат. Покриття страхових резервів відповідає вимогам Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів страховика, затвердженого розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 23.02.2016 № 396, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 березня 2016 р. за № 417/28547;
- жодних фактів та обставин, які можуть суттєво вплинути на діяльність юридичної особи в майбутньому та оцінку ступеня їх впливу, зокрема про склад і структуру фінансових інвестицій, не було виявлено.

За результатами перевірки фінансової звітності Заявника, ТОВ «Аудиторська фірма «Євроаудит» зробило такий висновок: «Під час проведення огляду увагу аудитора не привернув жоден факт, який міг дати підставу вважати, що проміжна звітність (підготовлена за МСФЗ) не надає достовірну інформацію або не відображає достовірно у всіх суттєвих аспектах фінансовий стан суб'єкта господарювання відповідно до МСФЗ».

(25) На загальних зборах членів МТСБУ 18.10.2016 (протокол № 50/2016) розглядалося питання прийому ТДВ «СК «Укрфінполіс» в асоційовані члени МТСБУ, пропозицією Дирекції було задоволення заяви ТДВ «СК «Укрфінполіс» про вступ до МТСБУ та надання йому статусу асоційованого члена МТСБУ.

За результатами голосування («за» – 6, «проти» – 9, «утрималися» – 38) рішення не було прийнято.

(26) Також на вказаних загальних зборах членів МТСБУ було заслухано інформацію голови Комітету з управління ризиками МТСБУ про результати розгляду документів ТДВ «СК «Укрфінполіс» та занепокоєння щодо фінансового стану цього страховика.

Після обговорення та голосування загальними зборами членів МТСБУ було прийнято рішення «доручити Дирекції МТСБУ направити до Нацкомфінпослуг звернення про надання відомостей стосовно достовірності даних в документах, що подані ТДВ «СК «Укрфінполіс» до Нацкомфінпослуг для отримання ліцензії на провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та про результати розгляду такого звернення проінформувати загальні збори».

- (27) Листом від 28.12.2016 № 4-04/34220 МТСБУ повідомило Комітет, що Дирекція МТСБУ до Нацкомфінпослуг звернення про надання відомостей стосовно даних в документах, що подані ТДВ «СК «Укрфінполіс» до Нацкомфінпослуг для отримання ліцензії на провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, не направляла.

#### **4. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ МОТОРНОГО (ТРАНСПОРТНОГО) СТРАХОВОГО БЮРО УКРАЇНИ**

- (28) Відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про захист економічної конкуренції» не допускається обмежувальна діяльність об'єднань шляхом відмови суб'єктові господарювання у прийнятті до такого об'єднання, яка ставить його у не вигідне становище в конкуренції, якщо така відмова є необґрунтованою і не виправданою.
- (29) Відповідно до частини другої статті 21 Закону України «Про захист економічної конкуренції», частина перша цієї статті застосовується до об'єднань, якщо стосовно них виконуються такі умови, зокрема:
- об'єднання може об'єднати всіх учасників певного ринку чи території;
  - об'єднання створюється чи діє для досягнення цілей, що не передбачають отримання прибутку;
  - створення та діяльність об'єднання не призводить до економічної концентрації та антиконкурентних узгоджених дій згідно з цим Законом.
- (30) Членство страхової організації в МТСБУ є обов'язковою умовою здійснення діяльності з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. МТСБУ є непідприємницькою (неприбутковою організацією), діяльність якої не призводить до економічної концентрації та антиконкурентних узгоджених дій.
- (31) Сумніви органів управління МТСБУ щодо фінансової звітності ТДВ «СК «Укрфінполіс» не були підтверджені аудитором, призначеним Бюро. Звіт про аудиторську перевірку фінансової звітності було надано до розгляду загальними зборами членів МТСБУ питання про прийом Заявника в асоційовані члени Бюро.
- (32) За результатами розгляду заяви ТДВ «СК «Укрфінполіс» про прийом в асоційовані члени Бюро загальними зборами членів МТСБУ рішення про прийом заявника в асоційовані члени МТСБУ прийнято не було.
- (33) Зазначеними діями МТСБУ створює перешкоди ТДВ «СК «Укрфінполіс» для доступу на ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що у свою чергу, не дозволяє ТДВ «СК «Укрфінполіс» здійснювати діяльність на ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів відповідно до отриманої ліцензії на здійснення зазначеного виду страхування.
- (34) Вказані дії МТСБУ, які полягають у неприйнятті загальними зборами членів Бюро рішення про прийом Заявника в асоційовані члени Бюро, яким у встановленому порядку подано відповідний пакет документів, містять ознаки порушення, передбаченого частиною першою статті 21 Закону України «Про захист економічної

конкуренції», у вигляді обмежувальної діяльності об'єднання шляхом відмови суб'єктові господарювання у прийнятті до такого об'єднання, яка ставить його у невігідне становище у конкуренції, якщо така відмова є необґрунтованою і невиправданою.

З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 21 Закону України «Про захист економічної конкуренції», усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, керуючись пунктом 14 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає Моторному (транспортному) страховому бюро України такі обов'язкові для розгляду

### РЕКОМЕНДАЦІЇ

Забезпечити у встановленому порядку розгляд заяви товариства з додатковою відповідальністю «СК «Укрфінполіс» від 27.07.2016 № 27/07/16/1 про прийом в асоційовані члени Моторного (транспортного) страхового бюро України та прийняття рішення, передбаченого законодавством.

Рекомендації є обов'язковими для розгляду органами та особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 10-денний строк з дня їх отримання.

Звертаємо увагу, що відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушень, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ